

Tafelportretten

Linda Pijnacker & Roeland Troost

Inleiding	3
Grifstede	4
Geel en bruin	5
Varken	6
Een tafel zo groot	7
Stilte	8
Eilandstede	9
Kantoormeubilair	10
Broer	11
Babypop	12
Koppelstede	13
De wereld	14
De knop	15
Recept	16
Hoge Woerd	17
Auto	18
Verstopt	19
Mooi	20
Centraal Museum	21
Klep-cultuur	22
Voldaan gevoel	23
De tafel die bloot ging	24

Inleiding

Stichting Tafelboom maakt tafels van bomen die in de stad Utrecht gerooid worden. In het kader van de viering van de Vrede van Utrecht in 2013 wordt toegewerkt naar een Tafelbos: een reeks tafels die samen met buurtbewoners worden gemaakt van bomen uit de wijk. In mei en juni 2012 trokken de initiatiefnemers samen met een aantal kunstenaars langs de Utrechtse wijken om contact te zoeken met de buurt en haar bewoners. Ter plekke vroegen Linda Pijnacker en Roeland Troost, kunstenaars/schrijvers, de buurtbewoners naar de tafel waaraan ze zijn opgegroeid. Een aantal van deze gesprekken werden achteraf bewerkt tot deze tafelportretten.

Griftstede

Geel en bruin

‘Als je vanuit Meppel langs het water naar Assen gaat, en dan halverwege over de brug, waar je het water aan de andere kant volgt, daar waar het Oranjekanaal begint, daar ligt aan de dijk de boerderij uit 1910 waar ik ben opgegroeid. Het bezit van mijn opa dat over ging op mijn vader. Een paranoïde oom woonde in. Hij zat iedere dag aan het hoofd van de tafel in de keuken, tussen mij en mijn vader in. Ik durfde hem nauwelijks aan te kijken. In plaats daarvan keek ik naar de deur, en als die open stond keek ik de Pompstraat in.’

Zijn blik dwaalt door de herinnering aan de keuken van zijn jeugd. De oude man verandert in de jongen die hij was, zo jong als zijn kleinkind die bij hem op schoot is gekropen. Blond haar, grote bruine ogen die mij van een afstand bestuderen.

‘Ja, die keuken. De wanden waren beschilderd met gele en bruine vlakken, waarin met een in elkaar gedraaide doek afdrukken waren gemaakt. Een bedrukte sfeer. In de hoek was de bedstee, waar ik nog met mijn zus in heb geslapen.’ Hij somt de ruimte op: rondom de tafel een kast, de deur naar de kelder, en weer een kast, waarin kleding was opgeborgen. Daarnaast de gang naar het voorhuis.’ ‘De tafel was saai. Hoewel, hij had kromme poten. Een bolle welving aan de bovenzijde en dan rank naar beneden. Maar verder onopvallend.’ Hij lacht, is weer terug uit het verleden. ‘Niets bijzonders aan die tafel, behalve mijn oom. Een wantrouwen zo geel en bruin als de muren.’

Varken

‘Eerst bidden, dan soep, vervolgens aardappelen, en een nagerecht. En eten volgens de seizoenen, dat is nu in de mode, maar toen kon het niet anders. `s Winters veel kool. Ja, ik heb er goede herinneringen aan. De tafel was de centrale plek, eigenlijk gebeurde er een heleboel aan die tafel. Hij was niet zo groot, één meter bij zeventig centimeter. Twee kinderen aan de ene kant, ouders aan de andere kant. Er was een grote cuisinière, een fornuis dat op hout of kolen werd gestookt. Bovenop was een stalen vlak, met van die ringen waaronder het vuur zat. Aan de voorkant was een oven en een stookgat. Dat fornuis diende ook direct als verwarming. In de keuken dan, in de huiskamer was een kolenkachel, en in de voorkamer ook.’

‘Het was echt zo’n ouderwetse keuken, met massief houten kastjes, een soort van oud blauw geschilderd. In de jaren zeventig kwam er een geisertje boven de gootsteen, die ook warm water leverde voor de douche in de bijkeuken. Tegenover het fornuis zat de deur naar de huiskamer, en rechts daarvan de gang en de kelder. Toen ik later verkering kreeg ontdekte ik dat er in haar ouderlijk huis net zo’n kelder was. Haar vader had er een wijnkelder van gemaakt. Maar toen de schoonzonen in huis kwamen ging daar het slot op, haha!’

‘Het huis stond in Tilburg, tegenover het kerkhof. Dat kerkhof is nu een rijksmonument. In de bijkeuken was nog een fornuis, kleiner. Daarop werden aardappelen gekookt voor het varken. Iedereen had eigenlijk een varken in die tijd. Het onze heette Luuk, naar mij vernoemd. Zelfs in de oorlog hadden ze clandestien een varken in de achtertuin staan. Ik weet nog, bij iemand in de buurt, die had een varken dat te groot was voor het varkenskot. Het varken stond altijd of met zijn kop, of met zijn kont, buiten het hok. En die aardappels, dat waren krielaardappels: die gingen naar het varken. Nu betaal je daar dubbel voor, voor krielaardappels.’

Een tafel zo groot

Hij gaat tegenover mij zitten, legt zijn handen op tafel, kijkt schuin omhoog en denkt even na.

‘Wij hebben thuis een glazen en een houten tafel. Drie keer deze achter elkaar.’

‘Zo groot?’ vraag ik.

‘Ja, hij is best groot. Ik zit meestal aan het hoofd. Aan de andere kant staat een bank. Tegen de muur. Dan heb je zo de muur, en daar staat dan de tafel.’

Hij denkt even na en tekent de tafel van bovenaf gezien.

‘De tafel staat in de keuken. Hier is het fornuis. En de wasbak. Hoe teken je een kraan?’

Ik teken even met hem mee.

‘En dan een knop, daarmee maak je hem warm of koud.’

Hij is heel nauwkeurig, denkt na voordat hij tekent en slaat geen detail over. De vlammen in het hout van de tafel, de golvende randjes van de bekleding van de stoelen, die hij schuin van boven tekent, zoals het perspectief van oude stadsplattegronden.

‘De poten teken ik bruin, ze zijn mooi gelakt, met bruin en zwart.’

‘Waarom doen jullie dit?’ vraagt hij.

‘Wij vragen de mensen naar verhalen over hun keukentafel. Is het bij jullie leuk om aan tafel te zitten?’

‘Het is leuk als het eten lekker is. Ik houd van pannenkoeken, en friet’ zegt hij nadenkend. ‘En sla met mayonaise en stukjes brood. En soms eten we voor de televisie boven. We hebben twee verdiepingen. Daarboven hebben we burens en daarboven ook.’

‘Ik heb een heel irritant zusje. En mijn grote broer is vijftien. Ik moet nog even nadenken voordat ik iets vergeet. Oh ja, aan het hoofd is de fijnste stoel. In de tuin staat een trampoline, en hier zit de trap. En daar is dan mijn kamer. Het is een fijn huis, heel groot.’

Stilte

Hij zet de punt van de stift op het papier en tekent in één onderbroken lijn de kamer. In het midden positioneert hij een Ikea-tafel. Het klapstuk hangt naar beneden. De tafel was het midden van de bedrijvigheid: 'Ik heb er geknutseld, getekend, gekleid, gespeeld, hutten gebouwd, huiswerk gemaakt, een broek genaaid. Eentje met een rood lipje in de zijnaad. Mijn eigen Levis, want zoiets kochten mijn ouders niet voor mij. De tafel hoort bij het huis. Mijn jeugd.'

'We aten ook aan deze tafel. Vader, moeder en m'n drie zussen. De maaltijd begon levendig zoals je verwacht met vier kinderen aan tafel: de een knoeit, de ander vertelt over school, de volgende wacht op een onbewaakt moment om het laatste restje bloemkool stiekem op het bord van haar zusje te leggen. De ernstige blik van mijn vader kwam altijd net wat eerder dan ik vermoedde, gevolgd door een driftig 'en nu is het stil!'. Dit herhaalde zich maaltijd na maaltijd. Ik herinner me dat het steeds stiller werd, de tafel raakte in zwijgen gehuld. Later ben ik gaan zien dat het niet simpel boosheid was, eerder wanhoop of machteloosheid. Zodra ik m'n bord leeg had glipte ik naar boven. Maar buiten de maaltijden, als hij er niet was, kwam de tafel weer tot leven en werd er naar hartenlust geknutseld, getekend, gekleid, gespeeld, hutten gebouwd, en huiswerk gemaakt.'

Eilandstede

Kantoormeubilair

Ze schuift met haar rolstoel aan bij ons aan tafel en begint met de opmerking dat het de tijd was waarin het er thuis aan toe ging zoals het er ook bij anderen aan toe ging. ‘Groot gezin, ik was de middelste van negen kinderen. Ik deed er mijn voordeel mee om soms bij de grote en soms bij de kleintjes te horen. Terugkijkend vraag ik me af of ik de oudsten en jongsten in de rij wel kende. Ik was meer gericht op m’n klasgenoten en leeftijdsgenoten uit de buurt, met wie ik speelde. Mijn moeder gebruikte een bel om aan te kondigen dat het eten klaar was. Iedereen stooft naar de keuken en bemachtigde zijn plek aan tafel. Warm tussen-de-middag en daarna weer naar school.’

‘Ons huis was anders dan anderen. Dat ben ik pas later gaan zien. Geen tafeltapijt, geen versiering, geen planten. Nee, de tafel had rechte strakke poten en een blad van staal. Voelde altijd koud aan. Vader aan het hoofd. Moeder op de hoek, zodat de keuken binnen handbereik was. Om de tafel stonden stoelen met buizenframes en skai-leren roze bekleding op de zittingen. Makkelijk af te nemen. Als kind, en nu nog, hoor, vond ik die kleur afgrijselijk. Die stoelen, die toen voor mij zo gewoon waren, zijn nu een godsvermogen waard. Echte Gispens. Waarschijnlijk het bureau ook. Onze eettafel, de stoelen, de rest van de inrichting, wij leefden eigenlijk in een kantoor. Het was uitgetekend door een bevriend architect en mijn vader, die verkoper en handelaar in kantoormeubilair was.’

Een huis als een kantoor. Een plek waar het leven geordend is en het levensritme systeem heeft. Zou dat de inrichting van de huizen, die ze in de loop van haar leven bewoond heeft, beïnvloed hebben? Zou het kantoor nog altijd zichtbaar zijn op de plek waar ze leeft?

Broer

Hij vertelt dat hij nog altijd eet aan de tafel waar hij aan is opgegroeid. 'Ik was vier toen mijn ouders deze tafel kochten. Hij was groter dan ik. Het blad ligt los op het onderstel en bestaat uit dikke balken. Toen ik het huis uitging, ging de tafel met mij mee.'

'In mijn studententijd ben ik vaak verhuisd. Altijd nam ik de tafel mee. Niet altijd paste hij tussen muur en bed, of zat er net een leiding in de weg, waardoor hij twee centimeter te lang was. Dan nam ik de tafel mee naar de klimhal waar ik vaak kom. Daar is een werkplaats en heb ik het blad kleiner gemaakt. Eerst een hap eruit voor die leiding toen ik in het centrum ging wonen. In het volgende huis nog een strook eraf aan de andere lange zijde. En na m'n laatste verhuizing zag ik hoe toegetakeld de tafel was geworden. Wegdoen wilde ik hem niet. Het is mijn tafel. Hij hoort bij mij, maar het kon niet langer meer zo. Toen ik op een dag een pen liet vallen onder tafel en deze opraapte, kreeg ik het idee dat het blad ook tussen de poten kon liggen in plaats van erop, wanneer ik het blad kleiner zou zagen. Met uitsparingen voor de poten in de hoek. Zo bedacht, zo gedaan: dit keer nam ik alleen het tafelblad in de tram mee naar de werkplaats van de klimhal. Rondom tien centimeter afgezaagd en alles opnieuw geschuurd en afgelakt. En nu ligt hij er weer op.'

Ik zie dat hij trots is op z'n tafel. Hij vertelt verder. 'Deze tafel heeft wel een groot nadeel: hij is net te laag, mijn benen zitten altijd tegen de balk aan. Voor mijn afstuderen krijg ik van mijn ouders een nieuwe tafel: die mag ik dan zelf ontwerpen en laten maken. De oude tafel gaat dan als een huwelijkscadeau naar vrienden. Die krijgt een nieuwe familie.'

Ik hoop dat z'n vrienden minder lang zijn, want anders zitten zij knel en voorovergebogen over een tafel, die afgelopen jaren kromp. Of wellicht verzinnen zij er ook wel weer iets mee. Een ding is zeker, deze tafel blijft. Hij vergezelt je als een broer door de jaren heen.

Babypop

Hij heeft zijn haar kort geschoren en draagt een roze plastic babypop onder zijn arm. Samen met zijn vrouw komt hij bij ons zitten.

‘De tafel waaraan ik ben opgegroeid? Ja, wij hadden een witte tafel met dikke ronde poten op de hoeken, die doorliepen tot op het tafelblad. Ze waren een beetje bol van boven, zodat er op de hoeken van de tafel een klein bollinkje zat. Hij stond tussen de keuken en de kamer in.’

Een open keuken die doorloopt in de kamer, begrijp ik. Ik maak me een voorstelling van het huis terwijl hij de plattegrond schetst.

‘We waren met zijn vieren. Ja, het was gewoon mijn jeugd, dat zijn eigenlijk altijd wel goede herinneringen. Maar mijn zus at heel langzaam. Soms moest ik zelfs al afwassen terwijl zij nog bezig was. Dat vond ik oneerlijk: ik moest afwassen omdat zij haar bord niet leeg had. Of er nog meer aan die tafel gebeurde? Ja, spelen, met lego. En puzzels maken.’

Ik had nog willen vragen hoe het nu is, bij hen thuis, aan de keukentafel, maar ze staan alweer op. Hij houdt de plastic baby vast aan één voet. De pop bungelt tussen hen in terwijl ze samen weglopen.

Koppelstede

De wereld

‘Ik herinner me heel goed het koffie drinken op zondag. Dat was belangrijk. Tegen een uur of elf kwam iedereen naar beneden en werd er aan tafel koffie gedronken. Ik kwam dan vaak net terug van schaatsen. De gesprekken waren interessant. Over politiek, over het leven. Ik ben meer een luisteraar, ik zoog alles op. Mijn vader had vaak het hoogste woord, die kon wel goed een relaas afsteken. Er was geen onderwerp of hij wist er wel wat interessants over te melden. Hij vertelde ook over hoe hij de dingen beleefde en hoe hij er mee omging. Hij kan goed vertellen. Het was fijn om naar hem te luisteren. Met mijn moeder was het anders. Daar sprak ik meer mee als we samen waren. Dan vertelde ik meer en zij luisterde.’

‘Het was geen bijzondere tafel hoor, hij was niet zo mooi. Hij kraakte. Het was een grenen tafel, wel massief, maar gewoon verlijmd. Hij stond in de keuken. Het was de centrale plek in het huis, de kamer was minder belangrijk. Het leven speelde zich eigenlijk af rond die tafel. Ik was de jongste thuis, en die gesprekken, dat was de wereld. Je keek met elkaar naar buiten, zo voelde het. De verhalen kwamen van alle kanten naar die tafel. Via de krant, of via mijn broers. Ik vond dat interessant. Die sfeer is voor mij bepalend geweest bij het bedenken van Tafelboom. Dat gesprekken en ontmoetingen aan tafel een weerspiegeling zijn wat zich buiten afspeelt; dat vind ik waanzinnig mooi.’

De knop

‘De tafel van mijn grootmoeder ging schuil onder een dik, zwaar, pluche kleed met franjes. Het was een ouderwets eiken exemplaar met bolle poten. Daaromheen een hele familie volwassenen die koffie dronken en altijd over ziektes praatten.’

‘Onder tafel was het anders. Daar zaten wij. In het halfdonker. In het midden glansde een houten knop. Hij was bevestigd op een lange plank, die als constructie van de tafel diende. De bolle knop was met een rondhout in een gat van de plank gestoken. Je kon hem eruit halen en je kon hem ronddraaien. Die knop had een enorme aantrekkingskracht op ons. De kleintjes probeerden hem te grijpen en rond te draaien, want dat veroorzaakte een pijnlijk piepend geluid, waarop er steevast van boven werd geroepen dat als we dat niet onmiddellijk zouden laten, we op ons donder zouden krijgen. Het was onze eigen wereld die aan hun voeten lag, maar waarvan al die ooms, tantes en andere volwassenen nauwelijks weet hadden. En altijd weer was er die onweerstaanbare knop die rond gedraaid moest worden. Die knop zette zowel de machinerie van ons spel als de waarschuwingen uit die vreemde bovenwereld in werking.’

Recept

Ze hadden ervoor gespaard. Het was een pronkstuk, 18de of 19de-eeuws. In het midden een poot. Groot ovaal blad van mooi oud hout. Doorsnede van zo'n drie meter aan de lange zijde. Met een glimmende boenwaslaag erop, die hem diep donkerbruin maakte en spiegelglad. Als glas. 'Mijn ouders gaven om die tafel. Mijn moeder ging er zeer voorzichtig mee om. Alsof de tafel breekbaar was. We aten er alleen met speciale gelegenheden aan. Er gingen twee tafelkleden overheen en het goede servies kwam uit de kast. We werden gewaarschuwd niet te knoeien met de soep, en op te letten geen wijn om te stoten. Dat gaf kringen die er niet meer uitgingen. In de keuken stond een tegenovergesteld exemplaar. Een kleine formicatafel waar we met acht omheen zaten. Eten was even functioneel als de tafel. Er werd niet gesproken tijdens de maaltijd.'

'Op een dag was ik ziek. Ik was negen. Ik lag op de bank in de huiskamer. Hoge koorts en hoesten. Piepende ademhaling. De dokter kwam en constateerde een longontsteking. Hij schreef een recept uit aan tafel. Het velletje papier lag naakt op het blad. Ik hoorde de pen krassen. Mijn moeder zag het gebeuren en durfde niets te zeggen. In m'n koortsdromen van die nacht zag ik iedere keer het recept op tafel verschijnen. Het werden er steeds meer. De hele tafel werd volgeschreven.'

'De tafel pronkt tegenwoordig in de hal van mijn ouderlijk huis. Er staat Chinees aardewerk op. Ook antiek. Uit dezelfde tijd. Aan de voet van één van de vazen staat in een kriebelige handschrift: '1x penicilline, 14-daagse kuur', daaronder de handtekening van de dokter.'

Hoge Woerd

Auto

‘Het was een paar jaar geleden. Mijn moeder was overleden en we ruimden het huis op. Samen met mijn broer pak ik de tafel op en we zetten hem op z'n kant. Ik zag het stickertje aan de onderzijde, het zat er nog altijd, en ik herinnerde me weer hoe ik begin jaren vijftig in een auto reed. Nauwkeurig stuurde ik de bocht door, ik liet het gas los en de motor hield in. Ik draaide het stuur terug om daarna weer luidruchtig gas te geven. Langs de kant stonden mensen bewonderend naar mij te kijken. Ik was een jaar of vijf en ik zat onder de keukentafel. Een stickertje op de onderkant van het tafelblad was de achteruitkijkspiegel, de tafel de carrosserie. ‘

‘Als we gingen eten moest ik eronderuit komen. Het was een langwerpige tafel met poten die een beetje schuin stonden. Met bijpassende stoelen die rijk bekleed waren met springveren kussens vastgezet met van die koperen bolletjes aan de randen. Je ziet ze soms nog wel in een tot museum omgebouwd landhuis staan. De bekleding ging natuurlijk soms stuk, maar mijn moeder repareerde dat dan. De tafel zelf was waarschijnlijk ook niet meer in heel goede staat, want mijn vader heeft op een dag een nieuw tafelblad over het oude heen gemonteerd. Het was een grote tafel, met zijn zes-
sen pasten we er prima omheen. Maar ik herinner vooral de momenten dat ik eronder zat, als stoere chauffeur op de grote weg.’

Verstopt

Hij begint direct te tekenen. Een perspectieftekening van de keuken, waarin een lange tafel past waaraan minstens 10 personen kunnen zitten. Hij licht toe dat ze met veertien kinderen thuis waren. ‘Vader aan het hoofd van de tafel. Hij had een groter bord dan de anderen en kreeg als eerste uit de jus-pan opgeschept. Die grote tafel was een uitschuiftafel, die altijd uitgeschoven stond. Ik herinner me de houtsoort niet. Waarschijnlijk eiken of beuken. In ieder geval donker gelakt. Er lag altijd een tafelkleed overheen.’

‘Na de maaltijd volgde het afwasritueel. Ik sloop dan naar de voorkamer waar je doorde- weeks niet kwam. Daar stond in het midden van de kamer een andere tafel. Een aantal stoelen eromheen geschoven. Op tafel een ruimvallend pluche kleed. Als kind kon ik precies op twee stoelen liggen, verstopt achter dat overhangende kleed. Ik lag dan te lezen tot de afwas voorbij was. We waren met zoveel bij ons thuis, dat niemand mij miste.’

‘s Avonds veranderde de tafel in de keuken tot de plek die ik thuis noem. Mijn moeder deed herstelwerk, m’n grote zussen naaiden aan kleding voor de kleintjes, m’n vader las de krant, of viel in slaap, mijn grote broer zat te prutsen met een zelfgemaakt bouw pakket. Ik tekende. Of ik zat vaak stil te kijken naar de anderen. Wat ze deden, hoe ze dat deden, en hoe ze met elkaar spraken. Een heel andere wereld dan de mijne, wanneer ik verborgen onder het tafelkleed lag te lezen.’

Mooi

‘Ik ben opgegroeid boven de winkel van mijn vader. Mijn vader verkocht keukens. Het pand lag aan de kade langs de Oude Rijn. Het was niet echt een huis. Meer een grote, vierkante ruimte die was verdeeld in een zit-, speel-, kast- en eetgedeelte. Op die laatste plek stond een klassieke bruine tafel die je zo uit elkaar kon halen. Langwerpig met afgeronde hoeken. Van hout. Antiek. Daarachter was een keuken gemaakt, en aan het eind van de gang lag de slaapkamer, die ik deelde met m’n twee jongste zusjes. Allemaal meiden in huis. Zes stuks.’

‘Zes uur was het tijdstip waaraan iedereen zich hield. Dan verzamelden we ons allemaal rondom de tafel. Mijn vader was streng. De pan stond in het midden op tafel. Mijn moeder schepte op, soms deed m’n oudste zus dat. Er werd gekletst, verteld, gelachen aan tafel.’ Ze vertelt als een oude Hollandse vrouw: traag, lange armen, haar handen rusten in haar schoot. ‘Na de maaltijd werd er afgeruimd. Het tafellaken ging van tafel en de tinnen fruitschaal en bos bloemen werden op tafel gezet. Ik weet niet meer wie die taak had. Ik niet. Ik was de jongste en heb eigenlijk nooit geholpen met het huishouden.’

‘Ik herinner me opeens dat we een lamp boven de tafel hadden, die je omhoog en omlaag kon drukken. Dat deden we graag als kind. Het mechaniek ervan fascineerde me. Via een katrol met contragewicht was iedere hoogte mogelijk. En maar duwen en trekken tegen die lamp. Dat we in die tijd al zo’n lamp hadden.’ Ze glimlacht: ‘best modern.’

‘Ik herinner me m’n jeugd als weinig bijzonder. Zoals het bij ons ging, zo ging het ook bij de vriendinnen waar ik weleens meeat: iedereen rond de tafel, tja, dat was gezellig, pan op tafel en samen eten. Later ben ik gaan beseffen dat bij ons toch ook anders was. M’n moeder maakte het huis móói. Ze had smaak, die zichtbaar werd in kleine dingen. Als ik bij mijn moeder kom, staan nog altijd dezelfde tinnen fruitschaal en een bos bloemen op haar tafel.’

Centraal Museum

Klep-cultuur

‘We hadden vaste plekken aan de eettafel: ik met mijn rug naar de gang, mijn moeder aan de kant van het fornuis. Er werd altijd aan tafel gegeten. Borden en pannen op tafel, wat te drinken erbij: het was ons moment. Het moment waarop wij contact maakten. Ondanks dat we maar met z’n tweeën waren, was het nooit stil aan tafel. Wij hadden een klep-cultuur: er werd altijd gepraat, soms ook gekibbeld, maar dat is ook praten. We vertelden over onze dag, wat ons bezighield, ik vertelde over wat ik wilde gaan doen later. Filosofie studeren, acteur worden, wereldreiziger, muzikant. Mijn plannen veranderden regelmatig dus ik had altijd wat te vertellen. Ik wist wel dat het anders was dan in andere gezinnen, maar ik heb eigenlijk nooit een gemis ervaren. Wij waren met zijn tweeën, en dat was gezellig.’

‘Nu heb ik een eigen, klein tafeltje. Het komt voor dat ik in mijn eentje aan die tafel ga eten. Bord op tafel, pan ernaast. Dat is een zeer intense ervaring. Eenzamer dan in je eentje eten in een restaurant. Ik ben niet veel thuis. Ik eet vaak in de mensa of bij vrienden. Ook wel met een bord op schoot bij de TV of met muziek aan en de krant erbij. En als ik bij mijn moeder ben, is het direct weer als vanouds: met zijn tweeën aan tafel en kleppen tot in de late uurtjes.’

Voldaan gevoel

‘Ik wist precies hoe ik het wilde met ons gezin. De kinderen moesten over alles kunnen spreken. Ik wilde geen dingen verbieden, geen vaste regels: wij gingen in gesprek. We spraken de dingen uit, we probeerden elkaar te begrijpen. Aan tafel werd dan ook altijd gepraat, hele discussies: over godsdienst, over uitgaan, wat mag ik doen en wat mag ik niet doen. Alles wat de kinderen bezig hield. Soms tot `s avonds laat.’

‘Hoe de tafel eruit zag? Eigenlijk weerspiegelt hij mijn eigenschappen: het is een eikenhouten tafel: stevig hout, robuust. Kan wel tegen een stootje. We zaten er met zijn achten omheen: een wagenwiellamp erboven. Onder de tafel zo’n lange balk, in de lengte, die de poten met elkaar verbond. Daar zaten ze dan met hun voeten op, of soms overheen. Zag je er ineens twee vuil naar elkaar kijken, dan hadden ze ruzie met hun voeten: jij zit over de balk!’

‘Nu zijn de kinderen uit huis, en de grote tafel is stiller geworden. Van conversatietafel naar leestafel: de krant, een kop koffie of een glas wijn. De tafel is nog steeds dezelfde, hij herinnert me aan ons gezin, aan de gezelligheid en de energieke sfeer. Wij gingen altijd in op de verhalen van de kinderen, om ze te begrijpen, maar ook om ze bij te sturen als dat nodig was. Maar altijd vanuit contact en respect voor elkaar. En nu zijn onze kinderen zelf ouders en ik zie dat ze het op dezelfde manier aanpakken. Ze geven de kinderen de vrijheid om zich te ontplooiën. Dat geeft me een heel voldaan gevoel.’

De tafel die bloot ging

‘Als mijn moeder ging bakken werd de ronde tafel uitgeschoven tot een ovalen tafel die nog maar net in de keuken paste. Vervolgens ging er bloem over het tafelblad, ze verspreidde het met haar handen. Daarin werd dan het deeg gerold, meestal voor vlaaien, soms voor koekjes. Als mijn moeder bakte, bakte ze direct veel: vier of vijf vlaaien in één keer was geen uitzondering. Ik keek hoe ze de ronde bollen deeg platdrukte in de bloem en ze vervolgens met de roller uitrolde tot dunne, stevige bodems. Af en toe een handje bloem erover. Snel en geroutineerd. Ik was er altijd van onder de indruk.’

‘Ik was een jaar of twaalf, dertien, en de oudste van drie kinderen. Mijn moeder was altijd met iets bezig, ze was een sterke vrouw die niet van gezeur hield. Een beetje gesloten misschien, maar dat was meer haar houding: er moest gewoon gewerkt worden. Maar als het werk gedaan was, of als er even rust was, bijvoorbeeld bij het thee drinken, was het ook heel gezellig en vertrouwd. Alles gebeurde in die keuken: wij speelden er, we aten er, mijn moeder naaide en verstellde onze kleren, er werd gelezen en spelletjes gedaan. We hadden wel een woonkamer, die was heel netjes ingericht maar piepklein, de voorkamer noemden we die. Maar die ging alleen open bij hoog bezoek. Alles gebeurde in de keuken aan die ronde tafel met altijd dat katoenen tafelkleed erop. Behalve als mijn moeder ging bakken, dan ging de tafel bloot, zoals dat heette. Dan kwam het houten gelakte tafelblad kortstondig te voorschijn voordat het werd bedekt met handenvol wit bloem. Het stooft op als ze de ronde plak deeg met een sierlijke armbeweging omdraaide in de lucht en de taartbodem andersom in de bloem viel. De vensterbank, de vloer, de kast, alles kreeg een dun wit laagje bloem. Nog steeds krijg ik altijd een feestelijk en nostalgisch gevoel bij het verspreiden van bloem over een bloothouten tafelblad.’

Colofon

Het project ‘Tafelportretten’ in onderdeel van ‘Troubadours van het Tafelbos’ dat in mei en juni 2012 plaats vond in Utrecht. De Tafelportretten zijn geschreven op basis van interviews met buurtbewoners en bezoekers over de tafel waaraan zij zijn opgegroeid.

Tafelportretten
Linda Pijnacker en Roeland Troost
© 2012, DeWereldStaatStil, Utrecht